

ความหมายของครู

นำเสนอเมื่อ : 9 ต.ค. 2552

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้รับพระราชทานแก่ครูอาวุโสในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติมีข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีไว้ตอนหนึ่งว่า

"ครูที่แท้นั้น ต้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี คือ

ต้องหมั่นขยันและอุตสาหะพากเพียร

ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

ต้องหนักแน่น อดกลั้นและอดทน

ต้องรักษาวินัย สำนวณระวังความประพฤติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงาม

ต้องปลื้มปลื้มใจออกจากความสบาย และความสนุกรื่นเริงที่ไม่ควรแก่เกียรติภูมิ

ต้องตั้งใจให้มั่นคงและแน่วแน่

ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ

ต้องเมตตาหวังดี

ต้องเมตตาหวังดี

ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจคติ

ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้านวิทยาการและความรู้ในเหตุผล

ความหมายของครู

พุทธทาสภิกขุ (๒๕๒๗ : ๗๒) กล่าวว่า คำว่า "ครู" เป็นคำที่สูงมาก เป็นผู้เปิดประตูทางวิญญาณ

แล้วก็ทำให้เกิดทางวิญญานไปสู่คุณธรรมเบื้องสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะ มิได้หมายถึงเรื่องวัตถุ

อำไพ สุจริตกุล (๒๕๓๔ : ๔๗-๔๘) กล่าวว่า คำว่า "ครู" "ปู่ครู" "ตุ้ครู" และ "ครูบา" ในสมัยโบราณ หมายถึง พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่สอนกุลบุตรทุกระดับอายุ ตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงวัยรุ่น สอนทั้งด้านอักษรวิธี ทั้งภาษาไทย และภาษาบาลี สอนให้เป็นคนดีมีวิชาชีพรอบคอบตลอดจนความรู้ทางพระพุทธศาสนา แม่เมื่อศิษย์มีอายุครบบรรพชาแล้ว ก็ยังคงศึกษาในวัดหรือสำนักนั้น ๆ ต่อไป จนมีความรู้ความชำนาญ สามารถถ่ายทอดวิชาที่ได้รับการสั่งสอนฝึกฝนจากครูบาของตนให้แก่ศิษย์รุ่นหลังของสำนักต่อไป หรืออาจลาไปแสวงหาความรู้ความชำนาญต่อจากพระสงฆ์หรือครูบา หรือตุ้ครู ณ สำนักอื่น เมื่อเชี่ยวชาญแล้วก็กลับมาช่วยสอนในสำนักเดิมของตน จนเป็นครูบาสืบทอดต่อไป

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้ร้อยกรองบทประพันธ์เกี่ยวกับครูไว้อย่างไพเราะจับใจว่า

ใครคือครู ครูคือใครในวันนี้

ไข้อยู่ที่ปริญญามหาศาล

ไข้อยู่ที่เรียกว่า ครูอาจารย์

ให้อยู่นานสอนนานในโรงเรียน

ครูคือผู้นำทางความคิด

ให้รู้ถูกรู้ผิด คิดอ่านเขียน

ให้รู้ทุกขั้วยากรู้พากเพียร

ให้รู้เปลี่ยนแปลงสู้สร้างงาน

ครูคือผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์

ให้สูงสุดกว่าสัตว์เดรัจฉาน

ครูคือผู้สั่งสมอุดมการณ์

มีดวงมานเพื่อมวลชนใช้ตนเอง

ครูจึงเป็นนักสร้างผู้ยิ่งใหญ่

สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง

สร้างคนให้ได้เป็นตัวของตัวเอง

ขอมอบเพลงนี้มาบูชาครู

จากตัวอย่างความหมายของครูข้างต้น จะเห็นว่า ครูต้องเป็นคนที่มีความรู้และความประพฤติที่ดี ก่อปรด้วยความเมตตากรุณาต่อศิษย์ คงไม่เกินความจริงที่จะกล่าววว่า ครูเป็นบุคคล "ไตรภาคี" คือ มาจากองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) ความรู้ดี ๒) ความประพฤติดี และ ๓) มีคุณธรรม (เมตตากรุณา) หากขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่สามารถเป็นครูที่ดีได้

องค์ประกอบ ๓ ประการนี้ เป็นหลักความจริงที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งสำหรับผู้มีหน้าที่เป็นครู เพราะผู้ที่เมืองคประกอบทั้งสามนี้ และพัฒนาถึงขั้นสูงสุด จะอยู่ในฐานะเป็นยอดครู หรือบรมครู เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้รับการขนานพระนามว่า "บรมครู" เพราะพระองค์ ทรงเมืองคประกอบ ๓ ประการนี้ที่พัฒนาถึงขั้นสูงสุดแล้ว คือ ทรงมีพุทธคุณ ๓ ประการ คือ

๑. พระปัญญาคุณ (ความรู้)

๒. พระวิสุทธิคุณ (ความบริสุทธิ์, ความประพฤติดี)

๓. พระกรุณาคุณ (ความสงสาร, ทนไม่ได้ที่จะไม่ช่วยเหลือคนอื่น)

ความหมายของครู ตามรูปแบบ

ความหมายของครูดังกล่าวข้างต้นเป็นความหมายตามเนื้อความหรือเนื้อแท้ของครู กล่าวคือ ผู้ที่เป็นครูควรมีภาวะดังกล่าวนั้นได้แก่ ความรู้ ความประพฤติ และคุณธรรมไม่ว่าครูนั้นจะอยู่ ณ ที่ใด หน่วยงานไหนก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ยังมีความหมายของครูอีกอย่างหนึ่งที่กำหนดโดยกฎหมาย ให้เป็นรูปแบบ แบ่งเป็นชั้นหรือระดับ สูงต่ำแตกต่างกัน และอาจเกิดสิ่งที่เรียกว่าเกียรติ หรือศักดิ์ศรี แทรกซ้อนอยู่ในรูปแบบนั้นด้วย ซึ่งบางทีอาจปิดกันไม่ให้เห็นความหมายตามเนื้อแท้ก็ได้ ความหมายของครูโดยกฎหมายนี้อาจเรียกว่า “ความหมายของ ครูตามรูปแบบ” แต่มันเป็นความหมายไม่แน่นอนตลอดไป อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ใน เมื่อใดกฎหมายกำหนดขึ้นมาใหม่ ก็อาจจะเปลี่ยนไปใหม่ได้ตามรูปแบบนั้น ๆ

ความหมายของครูตามรูปแบบนั้นจะเห็นได้จากกฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ กำหนดรูปแบบของครูโดยเรียกว่า “ข้าราชการครู” ซึ่งมี ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา
๒. กลุ่มที่มีหน้าที่บริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา
๓. กลุ่มที่มีหน้าที่เกี่ยวกับให้การศึกษาที่ไม่สังกัดโรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ

เฉพาะกลุ่มที่ ๑ ซึ่งทำหน้าที่สอนเป็นหลัก มีการแบ่งตำแหน่งเป็นระดับต่าง ๆ ไปจากล่างไปสูง คือ

- ครู ๑

- ครู ๒

- อาจารย์ ๑

- อาจารย์ ๒

- อาจารย์ ๓

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์

- รองศาสตราจารย์

- ศาสตราจารย์

บางตำแหน่งก็กำหนดให้มีได้เฉพาะในบางหน่วยงาน คือตั้งแต่ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ถึงศาสตราจารย์ จะมีได้เฉพาะหน่วยงานที่มีการสอนถึงระดับ ปริญญาตรี เท่านั้น

ความหมายของครูตามรูปแบบอาจมีส่วนกระทบในทางลบต่อความหมายของครูตาม เนื้อแท้ก็ได้ และคำว่า “ครู” อาจจะไม่ค่อย ่ย ่ย เลื่อนหายไปจากความสนใจของสังคมโดยอาจ ถูกมองว่าไม่เหมาะสมกับยุคสมัย เช่นที่เรียกว่า “ครู” ก็เรียกว่า “อาจารย์” หรือผู้ ช่วยศาสตราจารย์ หรือคำอื่น ๆ อาจจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถทำหน้าที่สอนได้ จนที่สุดแม้แต่ เครื่องเทคโนโลยีก็อาจเป็นครูได้ เพราะสามารถทำหน้าที่สอนให้เกิดความรู้ได้ ดังนั้นองค์ประกอบแห่งความเป็นครูที่กล่าวข้างต้น คือ ความรู้ ความประพฤติและคุณธรรม อาจเหลือเฉพาะองค์ประกอบเดียวคือ ความรู้เท่านั้น

ที่มาของคำว่า ครู

ที่มาของคำว่า ครู คำว่า "ครู" มาจากศัพท์ภาษาสันสกฤต "คุรุ" และภาษาบาลี "ครุ, คุรุ"

ที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=313501>